

Serdarhan GÜLER

**ANONİM ŞİRKETLERİN
HAKLI SEBEPLE FESHİ DAVASI**

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	VII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XVII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM ANONİM ŞİRKETİN HAKLI SEBEPLE FESHİ DAVASINA GENEL BAKIŞ

I. Sürekli Borç İlişkisi İçeren Sözleşmeler Açısından Haklı Sebep Kavramı	5
II. Haklı Sebep Kavramının Fesih Hakkının Kullanılması Üzerindeki Etkisi	8
III. Türk Hukukunda Anonim Ortaklıklar Haricindeki Ortaklık Türlerinin Haklı Sebep Feshi.....	9
A. Adi Ortaklıklar	9
B. Kollektif Ortaklık	11
C. Adi Komondit Ortaklık	13
D. Limited Ortaklık.....	14
IV. İsviçre Hukuku'nda Anonim Şirketlerin Haklı Sebep Feshi.....	19
V. Türk Hukukunda Anonim Şirketlerin Haklı Sebep Feshi Davasının Tarihi	21
A. 865 Sayılı Kanun Dönemi	21
B. 6762 Sayılı Kanun Dönemi.....	22
1. 6762 Sayılı eTTK Hükümleri Çerçevesinde Anonim Ortaklıkların Haklı Sebep Feshinin Mümkün Olup Olmadığı Sorunu.....	22

2. 1985 Tarihli Kanun Tasarısı ve Anonim Şirketin Haklı Nedenle Feshine Dair Düzenleme Yapılması Gerektiğine Dair Tartışmalar.....	24
C. 6102 Sayılı Kanun Dönemi.....	28
1. Kanun Koyucunun Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshini Düzenlemesinin Gerekçesi	28
2. TTK m. 531'in Kanunlaşmadan Önce Yaşadığı Değişiklikler	29

İKİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETİN HAKLI SEBEPLE FESHİ AÇISINDAN “HAKLI SEBEP”

I. Anonim Şirkete Özgü Haklı Sebep Kavramı.....	31
II. Haklı Sebebin Unsurları.....	34
A. Ortağın Haklarının İhlali veya Menfaatlerinin Zarar Görmesi.....	34
B. Çekilmezlik Unsuru.....	35
C. Devamlılık Unsuru.....	35
III. Haklı Sebep İle İlişkilendirilen Diğer Unsurlar.....	37
A. Haklı Sebep ile Kusur Arasındaki İlişki	37
1. Haklı Sebebin Oluşumunda Ortakların Kusurunun Varlığının Gerekip Gerekmediği	37
2. Haklı Sebebin Oluşumunda Davacının Kusuru Olmasının Davaya Etkisi.....	38
3. Haklı Sebebin Oluşumunda Davacının Kusuru Varsa Yalnızca Feshe Alternatif Kararlardan Birine Hükmedebileceği Görüşünün Değerlendirilmesi	41
B. Haklı Sebep ile Öngörülebilirlik Arasındaki İlişki.....	41
IV. Haklı Sebep Teşkil Edilebilecek Haller.....	43
A. Genel Olarak Haklı Sebeplerin Hangi Hallerde Ortaya Çıkabileceği Sorunu ve Tasnifi.....	43
B. Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanılması Sebebiyle.....	45
C. Ortaklar Arasındaki Kişisel Sebepler	51

1. Kişisel Sebep Kavramı	51
2. Kişisel Sebeplerin Haklı Sebep Teşkil Edip Etmeyeceği Sorunu	52
D. Ortaklar Arasındaki Çoğunluk Azınlık İlişkisi ya da Kişisel İlişkilerinden Kaynaklanmayan Sebepler	59
V. Haklı Sebeplerin Pay Sahipleri Sözleşmesi ve Esas Sözleşmede Düzenlenmesi	64
A. Esas Sözleşmeler Açısından Değerlendirme	64
B. Pay Sahipleri Sözleşmesi Açısından Değerlendirme	67
1. Genel Olarak Pay Sahipleri Sözleşmeleri	67
2. Pay Sahipleri Sözleşmesinde Belirlenen Fesih Nedenin Mahkeme Açısından Bağlayıcılığı	68
VI. Haklı Sebebe Sebep Veren Olayları Davada Öne Sürmenin Bir Zamanaşımı Veya Hak Düşürücü Süreye Bağlı Olup Olmadığı	70

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

USUL HUKUKU VE YARGILAMAYA HÂKİM OLAN İLKELER AÇISINDAN ANONİM ŞİRKETİN HAKLI SEBEPLE FESHİ DAVASI

I. Anonim Şirketin Haklı Sebep Feshi Davasının Yargılamaya Hâkim Olan Bazı İlkeler Yönünden İncelenmesi	73
A. Tasarruf İlkesi ve Taleple Bağlılık İlkesi	74
1. Genel Olarak	74
2. Tasarruf İlkesi ve Taleple Bağlılık İlkesinin İstisnaları	75
3. Tasarruf İlkesi ve Taleple Bağlılık İlkesinin İstisnası Olarak Anonim Şirketin Haklı Sebep Feshi Davası	76
B. Anonim Şirketin Haklı Sebep Feshi Davasında Hakimin Geniş Takdir Yetkisinin Sınırları	77
1. Hakimin Takdir Yetkisinin Kullanımı ve Ölçülülük Prensibi	78

2. Fesih ve Davacının Çıkarılmasına Karar Verilmesinin Diğer Duruma Uygun ve Kabul Edilebilir Çözüm Yolları Karşısındaki İkincil Niteliği	81
II. Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi Davasında Usul Hukukuna İlişkin Hususlar.....	85
A. Davanın Hukuki Niteliği.....	85
1. Mahkemeden İstenen Hukuki Korumaya Göre Davanın Niteliği.....	85
a. Genel Olarak	85
(1) Eda Davası ve Tespit Davası	85
(2) İnşai Dava.....	87
b. Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi Davası Açısından Değerlendirme.....	90
2. Talep Sonucunun Niceliğine Göre Davanın Niteliği	92
a. Genel Olarak	92
b. Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi Davasının Terditli Olarak ve Fesih Talebi Olmaksızın Açılıp Açılamayacağı Sorunu	94
B. Özel Dava Şartları Yönünden İlgili Davanın Değerlendirilmesi	97
C. Davanın Tarafları.....	103
1. Genel Olarak	103
a. Taraf Kavramı.....	104
b. Taraf Ehliyeti	105
c. Dava Ehliyeti	105
d. Dava Takip Yetkisi	106
e. Sıfat.....	106
2. Davacı	110
a. Davacı Tarafın Ortaklıkta Belirli Bir Oranda Sermayeyi Temsil Eden Paya Sahip Olması Gerekliliği... ..	110
b. Kanunda Yazılı Oranların Esas Sözleşme İle Değiştirilip Değiştirilemeyeceği Sorunu	112

c.	Eşit Miktarda Paya Sahip Ortaklar ile Çoğunluk Durumundaki Ortakların Davacı Sıfatı Yönünden İncelenmesi.....	113
d.	Davacı Pay Sahipleri Arasında Dava Arkadaşlığı.....	117
	(1) Genel Olarak	117
	(2) Birbirinden Farklı Paylar Üzerinde Pay Sahipliği Olan Pay Sahiplerinin Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi Davasını Birlikte İkame Etmesi Halinde Dava Arkadaşlığı	120
	(3) Paylar Üzerinde İştirak Halinde Pay Sahibi Olan Pay Sahiplerinin Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi Davasında Dava Arkadaşlığı	122
e.	Pay Oranının Haklı Sebep Gerçekleştikten Sonra ve Dava Sırasında Değişmesinin Davaya ve Davacı Sıfatına Etkisi.....	126
	(1) Haklı Sebebin Gerçekleşme Anında Davacının Pay Sahibi Sıfatına ve Dava Şartını Sağlamak İçin Gereken Oranda Paya Sahip Olması Gerekip Gerekmediği Sorunu	126
	(2) Davacının Payını Devralan Pay Sahibinin Davaya Devam Etmesinin Mümkün Olup Olmadığı Sorunu	128
	(3) Davayı Açarken Davacının Dava Şartını Sağlayacak Oranda Paya Sahip Olmasının Gerekliliği.....	132
	(4) Dava Kesinleşinceye Kadar Davacının Dava Şartını Sağlamaya Yeter Oranda Paya Sahip Olması Gerekip Gerekmediği Sorunu	134
	(5) Davacının Pay Sahipliğinin Dava Süresince Korunup Korunmadığının Takibi.....	137
f.	Paylar Üzerinde Sınırlı Ayni Hak Bulunmasının Davacı Tarafa Etkisi.....	139
3.	Davalı	140
a.	Dava Ehliyeti Bakımından	141
b.	Dava Takip Yetkisi ve Sıfat Bakımından Değerlendirme .	141

(1) Davacı Dışındaki Diğer Ortakların İstisnai Hallerde Anonim Şirketin Yanında Davalı Sıfatına Sahip Olabileceğine Yönelik Görüşün İncelenmesi..	143
(2) Davacı Dışındaki Diğer Ortakların Anonim Şirketin Yanında Davalı Olarak Gösterilmesi Gerektiğine Yönelik Görüşlerin İncelenmesi	146
c. Diğer Ortakların Davalı Gösterilmesi Halinde Yapılacaklar	149
4. Fer'i Müdahil	150
D. Davanın Görüleceği Mahkeme ve Davanın Arabuluculuk ile Tahkime Elverişliliği	154
1. Görevli ve Yetkili Mahkeme	154
2. Arabuluculuk	156
a. İhtiyari Arabuluculuk Bakımından	156
b. Dava Şartı Zorunlu Arabuluculuk Bakımından	159
3. Tahkim	163
a. Genel Olarak	163
b. Mevcut Hukuk Yönünden Değerlendirmelerimiz	167
c. Olması Gereken Hukuk Yönünden Değerlendirmelerimiz	170
E. Yargılama Usulü	173
F. İspat Yüğü	175
G. İhtiyati Tedbirler	177
H. Anonim Şirkete Karşı Açılan ya da Ortaklara Karşı Açılan Sair Davaların Bekletici Mesele Yapılması	180
I. Davaya Son Veren Taraf İşlemleri	183
1. Genel Olarak	183
2. Anonim Şirketin Haklı Sebep Feshi Davası Açısından İncelenmesi	185
J. TTK m. 530'a Dayalı Açılan Davada TTK m. 531'e Göre Hüküm Tesis Edilip Edilemeyeceği Sorunu	190

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ANONİM ŞİRKETİN HAKLI SEBEPLE
FESHİ DAVASI SONUCUNDA FESİH
HARİCİNDE VERİLEBİLECEK KARARLAR

I. Genel Olarak	193
II. Mahkemenin Duruma Uygun ve Kabul Edilebilir Alternatif Kararlara Hükmedebilmesi İçin Aranan Şartlar.....	195
A. Haklı Sebebin Varlığı.....	195
B. Şirketin Yaşatılmasının Ekonomik Ve Rasyonel Açıdan Daha Doğru Olması	196
C. Duruma Uygun Olma	198
D. Kabul Edilebilir Olma	199
E. Anonim Şirketin Ruhuna ve Ortaklıklar Hukukunun Temel İlkelerine ve Yapısına Uygun Olması	200
III. Mahkemece Hükmedilmesinin Mümkün Olduğunu Düşündüğümüz Alternatif Karar Önerileri	202
A. Davacı Pay Sahiplerinin Paylarının Gerçek Değerleri Karşılığında Şirketten Çık(arıl)maları	202
1. Genel Olarak	202
2. Payların Gerçek Değerinin Belirlenmesi	204
3. Payların Değerinin Belirlenmesine Yönelik Hesaplama Yönteminin Esas Sözleşmede Belirlenip Belirlenemeyeceği Sorunu.....	206
4. Payların Değerini Ödeyecek Kişi	207
5. Şirketin Kendi Payını İktisap Ederken Kanuni Sınırlamaların Uygulanması Sorunu	208
B. Davacı Olmayan Diğer Ortakların Şirketten Çıkarılmalarının Mümkün Olup Olmadığı Sorunu	213
C. Kârın Dağıtılmasına ve/veya Esas Sözleşmede Zorunlu Kâr Dağıtımının Öngörülmesine Karar Verilmesi	215
1. Mahkemenin Kar Dağıtımına Karar Verip Veremeyeceğine Dair Genel Bakış.....	215

2. TTK m. 531 Kapsamında Mahkemece Kar Payının Dağıtımına Karar Verilip Verilemeyeceği.....	217
3. Esas Sözleşmenin Mahkeme Kararı İle Değiştirilerek Kar Payının Dağıtılmasının Zorunlu Hale Getirilip Getirilemeyeceği	219
a. Doktrinde Yer Alan Görüşler.....	219
b. Doktrindeki Görüşlere İlişkin Eleştirilerimiz ve Konu Hakkında Görüşümüz.....	221
D. Esas Sözleşmede Değişiklik Yapılmasını Gerektiren Diğer Çözüm Önerileri	226
1. Karar Yetersayılarının Değiştirilmesi Veya Azınlığa İmtiyaz Verecek Yönde Düzenlemeler	226
2. Azınlık Haklarının Kullanımı İçin Gerekli Pay Sahipliği Oranını Azaltmak veya Azınlığa Çeşitli Bilgi Alma ve İnceleme Haklarının Esas Sözleşme ile Tanınması.....	229
3. Bağlam Hükmünün Kaldırılması veya Etkisiz Hale Getirilmesi	230
E. Genel Kurulun ya da Yönetim Kurulu Kararlarının Tâdili veya İptali Yetkisi.....	231
F. Şirkette Yapısal Değişikliğe Neden Olabilecek Çözüm Önerileri.....	234
1. Tür Değiştirme.....	234
2. Birleşme Kararı	235
3. Bölünme Kararı	235
SONUÇ	239
KAYNAKÇA.....	251